

La realizacion de la *-a* pòstonica en occitan de la Vath d'Asun : influéncia de la fòrça de l'accent precedent

Rafèu Sichel-Bazin¹

¹Universitat de Tolosa 2 Joan-Jaurés

La Vath d'Asun es un parçan de Lavedan, en Bigòrra occidentala, entre Argelèrs de Gasòst e lo Còth deth Solòr, que comunica amb las comunas d'Arbiost e de Herrèra en nauta Vath d'Osom, puèi amb la Vath d'Aussau bearnesa limitròfa. Compren las comunas d'Arrens e Marçós, Aucun, Galhagòs, Arcisans Dessús, Bun e Arràs.

En occitan, la prononciacion de la *-a* en posicion pòstonica es somesa a variacion diatopica (Gilliéron e Edmond 1901–1910; Ronjat 1930, pp. 206–218). La realizacion majoritària es velarizada en [ɔ] o [o] –o quitament barrada puntualament fins a [u] dins certanas localitats (Viaut e Burov 2011)–. Pasmens, especialament en gascon occidental, trobam tanben de realizacions centralizadas en [ə], a còps arredondidas en [œ] (Allières 1976, pp. 51–52). D'unes parlars que i a, coma en País Niçard, en Montpelheirenc o en Val d'Aran, per exemple, mantenon –o an restablit– la prononciacion latina [a].

Lo grop accentual es una unitat prosodica que compren un mot de contengut lexical e totes los mots foncionals que ne dependon, mai tanben los adjectius prenominals e los auxiliars (Beckman e Pierrehumbert 1986; Jun e Fougeron 2000; Post 2000). Sol l'accent tonic final es obligatòriament realizat amb una cèrta proeminéncia, marcada per un movement tonal, un alongament de la rima sillabica e una augmentacion d'intensitat. Las eventualas sillabas tonicas precedentas dins lo grop accentual, e mai se presentan la varietat de fonèmas vocalics típica de la posicion tonica en occitan, son generalament mens proeminentas, o a còps tanplan indistingiblas acosticament de las atònas (Sichel-Bazin 2015, pp. 343–389).

Dins lo parlar de la Vath d'Asun, de tipe gascon pirenenc bigordan, la prononciacion de la *-a* pòstonica oscilla entre [a], [ə] e [ɔ]. Nòstras primièras observacions pòrtan a formular l'ipotèsi que la realizacion [ɔ] seriá majoritària en fin de grop accentual, mentre qu'al dintre d'aquel grop la prononciacion se sarrariá mai de [a].

Per tal de metre a l'espròva aquela ipotèsi, avèm enregistrat al près d'un desenat de locutors natus de la Vath d'Asun de traduccions occitanas de frases en

francés concebudas per presentar de *-a* pòstonicas dins diferentas posicions dins lo grop accentual. Se prevei de mesurar la frequéncia dels formants al mièg de cada *-a* pòstonica, aital coma la variacion de frequéncia fundamentala, de longor e d'intensitat dins la sillaba tonica immediatament precedenta. Una analisi estatistica d'aquelas valors acosticas permetrà de determinar se la posicion dins lo grop accentual e/o la fòrça de l'accent precedent an o non una influéncia significativa sul timbre de la vocala pòstonica. S'es lo cas, a mai d'explicar la variacion dins la realizacion del fonèma /a/ pòstonic dins aquela varietat pirenenca, aquò aportarà un element mai de confirmacion de la pertinéncia del grop accentual dins la fonologia de l'occitan.

Referéncias

- Allières, Jacques (1976). «Les interférences phonologico-morphologiques en gascon occidental». Em: *La linguistique* 12 (1), pp. 51–62.
- Beckman, Mary e Janet Pierrehumbert (1986). «Intonational Structure in Japanese and English». Em: *Phonology Yearbook* 3, pp. 255–309.
- Gilliéron, Jules e Edmont Edmond (1901–1910). *Atlas linguistique de la France*. París: Champion.
- Jun, Sun-Ah e Cécile Fougeron (2000). «A Phonological Model of French Intonation». Em: *Intonation: Analysis, Modeling and Technology*. Ed. por Antonis Botinis. Dordrecht: Kluwer Academic Publishers, pp. 209–242.
- Post, Brechtje (2000). *Tonal and Phrasal Structures in French Intonation*. L'Aia: Holland Academic Graphics.
- Ronjat, Jules (1930). *Grammaire istorique des parlers provençaux modernes*. Vol. 1. Montpelhièr: Société des Langues Romanes.
- Sichel-Bazin, Rafèu (2015). «Prosodic systems in contact: Occitan and French». Tèsi doctorala. Barcelona: Universitat Pompeu Fabra.
- Viaut, Alain e Ivaylo Burov (2011). «Les produits de la finale *-A* posttonique en Médoc: du particulier au général». Em: *L'Occitanie invitée de l'Euregio. Liège 1981 - Aix-la-Chapelle 2008 : Bilan et perspectives. Actes du IXe Congrès International de l'AIEO, 24-31/08/2008*. Ed. por Angelica Rieger, pp. 851–865.